
Vergaderjaar 2019–2020

35 450 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING
Ontvangen 29 april 2020

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3	Beleidsartikelen	8
3.1	Artikel 1 Gemeentefonds	8
4	Bijlagen	10
4.1	Overzicht integratie-uitkeringen	10
4.2	Overzicht decentralisatie-uitkeringen	11

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor het gemeentefonds.

Het in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

Ingevolge artikel 5, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering is opgenomen. Ingevolge artikel 5, tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

K.H. Ollongren

De Staatssecretaris van Financiën,

J.A. Vijlbrief

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2020. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt opgebouwd vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2020.

Door wijzigingen in beleid van verschillende departementen kan worden overgegaan tot het beleggen of juist weghalen van taken bij gemeenten. Indien dit gepaard gaat met een toevoeging aan of een uitname uit het gemeentefonds, wordt dit begrotingstechnisch verwerkt. In de onderstaande tabel worden de mutaties groter dan € 30 mln. weergegeven. Daarbij wordt onderscheid aangebracht tussen nominale mutaties enerzijds en overboekingen van/naar andere departementen anderzijds.

De extracomptabele tabel overzicht coronamaatregelen is niet opgenomen, vanuit de begroting van het gemeentefonds zijn geen coronagerelateerde uitgaven gedaan.

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 1 Belangrijkste suppletioire uitgaven- en ontvangstenmutaties 2020 (eerste suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Uitgaven 2020
Vastgestelde begroting 2020	31.901.410
Belangrijkste suppletioire mutaties	
Nominale mutaties	
1 Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2019	34.508
2 Wijziging betalingsverloop decentralisatie uitkering 2019	51.859
3 Loonbijstelling 2020 integratie uitkering participatie	63.343
4 Loon- en prijsbijstelling 2020 integratie uitkering beschermd wonen	58.992
5 Afrekening ruimte onder plafond bcf 2019	31.614
Overboekingen	
6 Perspectief op werk	35.000
7 Regionale opgaven	30.170
8 Uitvoeringskosten inburgering	34.405
Overige mutaties	88.375
Stand 1e suppletioire begroting 2020	32.329.676

Toelichting

1. Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2019

Bij Slotwet 2019 is vastgesteld hoe de in 2019 gerealiseerde uitbetalingen voor de algemene uitkering aan de gemeenten zich verhouden tot het bedrag dat bij de 2e suppletioire begroting 2019 voor de uitbetalingen is geraamd. Daarbij is gebleken dat er bij de algemene uitkering lagere uitbetalingen zijn gedaan dan bij Najaarsnota 2019 werd verwacht. Deze verschillen kunnen ontstaan doordat op het moment van uitbetaling nog niet alle gegevens van de verdeelmaatstaven definitief zijn. Het gaat hierbij om een verschil van € 34,5 miljoen. Dit bedrag wordt, conform de bestaande systematiek, toegevoegd aan het uitgavenbudget voor 2020, zodat de betalingen aan gemeenten in 2020 plaats kunnen vinden.

2. Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2019

Bij Slotwet 2019 is vastgesteld hoe de in 2019 gerealiseerde uitbetalingen voor de decentralisatie-uitkeringen aan de gemeenten zich verhouden tot het bedrag dat bij de 2e suppletioire begroting 2019 voor de uitbetalingen is geraamd. Daarbij is gebleken dat er bij de decentralisatie-uitkeringen lagere uitbetalingen zijn gedaan dan bij Najaarsnota 2019 werd verwacht. Deze verschillen kunnen ontstaan doordat op het moment van uitbetaling nog niet alle uit te keren bedragen per gemeente definitief zijn. Het gaat hierbij om een verschil van € 51,9 mln. Dit bedrag wordt, conform de bestaande systematiek, toegevoegd aan het uitgavenbudget voor 2020, zodat de betalingen aan gemeenten in 2020 plaats kunnen vinden.

3. Loonbijstelling 2020 integratie-uitkering participatie

Dit betreft de loonbijstelling voor het jaar 2020 voor de integratie-uitkering participatie. Dit betreft de verschillende onderdelen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein die (nog) niet zijn overgeheveld naar de algemene uitkering. Deze onderdelen genereren op de gebruikelijke wijze loon- en prijsbijstelling.

4. Loon- en prijsbijstelling 2019 integratie-uitkering beschermd wonen

Dit betreft de loon- en prijsbijstelling voor het jaar 2020 voor de integratie-uitkering beschermd wonen. Dit betreft de verschillende onderdelen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein die (nog) niet zijn overgeheveld naar de algemene uitkering. Deze onderdelen genereren op de gebruikelijke wijze loon- en prijsbijstelling.

5. Afrekening ruimte onder plafond bcf 2019

De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Bij Miljoenennota 2020 werd de ruimte onder het plafond voor 2019 geraamd op € 91,9 mln. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn toegenomen met € 38,3 mln. Dit overschot wordt toegevoegd aan het gemeentefonds en provinciefonds. Het aandeel van het gemeentefonds daarin bedraagt € 31,6 mln.

6. Perspectief op werk

Werkgevers, gemeenten, UWV, MBO-Raad en de Ministeries van OCW en SZW hebben met de Intentieverklaring Perspectief op Werk (PoW) een oproep aan de arbeidsmarktregio's gedaan om de kansen die de huidige arbeidsmarkt biedt optimaal te benutten. In het kader van de Intentieverklaring PoW ontvangen 35 gemeenten elk (namens hun arbeidsmarktregio) een impulsfinanciering van € 1 mln. in de vorm van een decentralisatie-uitkering.

Perspectief op Werk is een extra impuls voor de arbeidstoeleiding van mensen die willen en kunnen werken, maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden. Een intensievere samenwerking tussen publieke en private partijen moet zorgen voor goede matches tussen werkzoekenden en beschikbaar werk.

7. Regionale opgaven

Het Kabinet heeft geld gereserveerd voor het aanpakken van regionale opgaven. Onderdeel daarvan is de Regio Deal Brainport Eindhoven. Deze Regio Deal zet in op een onderscheidend voorzieningenniveau, het aantrekken, opleiden en behouden van technisch talent op alle onderwijsniveaus en het realiseren van innovaties met maatschappelijke impact. Eindhoven ontvangt dit geld in 2020 in de vorm van een decentralisatie-uitkering.

8. Uitvoeringskosten inburgering

Gemeenten worden vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gecompenseerd voor de uitvoeringskosten van het nieuwe inburgeringsstelsel (Verander opgave inburgering). In 2020 en 2021 worden deze middelen uitgekeerd via een integratie-uitkering. De verwachting is dat deze middelen met ingang van 2022 aan de algemene uitkering kunnen worden toegevoegd.

Overige mutaties

Onder de overige mutaties voor 2020 zijn onder meer opgenomen de incidentele en de structurele component van de afrekening van het accres over 2019 op de algemene uitkering (€ 16,1 mln. elk), de loon- en prijsbijstelling op de integratie-uitkering Voogdij 18+ (€ 18,0 mln.) en een overboeking vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding (€ 16,9 mln.).

Bijzondere vermelding verdient een mutatie die wel is verwerkt in de budgettaire tabellen van de Voorjaarsnota 2020, en daarmee de 1e suppletoire begroting, maar die betrekking heeft op 2021 en verder. Dit betreft een overboeking van structureel € 495 mln. vanuit de integratie-uitkering Beschermd wonen naar het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Op 26 november jl. is de wet «toegang tot de Wlz voor mensen met een psychische stoornis» in het Staatsblad gepubliceerd. Dit betekent dat vanaf 2021 de Wet langdurige zorg toegankelijk wordt voor mensen met een psychische stoornis. Naar verwachting zullen 9.250 cliënten met een psychische stoornis een Wlz-indicatie krijgen. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz. Dit betekent dat de uitgaven voor beschermd wonen in de Wmo 2015 dalen. De vrijvallende middelen worden overgeheveld naar de Wlz.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 1 Gemeentefonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 gemeentefonds (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3=1+2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5=3+4)	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Verplichtingen	31.826.405	75.005	31.901.410	341.898	32.243.308	- 313.879	- 287.910	- 283.932	- 285.548
Uitgaven	31.826.405	75.005	31.901.410	428.266	32.329.676	- 313.879	- 287.910	- 283.932	- 285.548
Waarvan juridisch verplicht	100%				100%				
Opdrachten									
Kosten Financiële- verhoudingswet	1.261	0	1.261	744	2.005	0	0	0	0
Bijdragen aan medeoverheden									
Algemene uitkering c.a. en de aanvullende uitkeringen	26.354.315	0	26.354.315	97.394	26.451.709	12.668	12.180	12.180	12.180
Integratie-uitkeringen	4.461.903	0	4.461.903	176.215	4.638.118	- 329.127	- 297.460	- 293.062	- 294.678
Decentralisatie-uitkeringen	1.008.926	75.005	1.083.931	153.913	1.237.844	2.580	- 2.630	- 3.050	- 3.050
Ontvangsten	31.826.405	75.005	31.901.410	428.266	32.329.676	- 313.879	- 287.910	- 283.932	- 285.548

Toelichting

Opdrachten

Kosten Financiële-verhoudingswet

Dit betreft het budget dat elk jaar is gereserveerd voor de uitvoering van onderzoeken op het vlak van de omvang en verdeling van het gemeentefonds en het onderhoud van het betaalsysteem.

Bijdragen aan medeoverheden

Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen

Dit betreft de uitkering aan alle gemeenten, die ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeenten. De uitkering is gebaseerd op de artikel 5, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet. Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in paragraaf 2.1.

Integratie-uitkeringen

Dit betreft de uitkering die wordt toegepast als rechtstreekse overheveling van middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeleffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering. De uitkering is gebaseerd op artikel 5, tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet. Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in paragraaf 2.1. Een overzicht van de integratie-uitkeringen is opgenomen in paragraaf 4.1.

Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering bestaat in het gemeentefonds ook de decentralisatie-uitkering. De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in paragraaf 2.1. Een overzicht van de decentralisatie-uitkeringen is opgenomen in paragraaf 4.2.

4 Bijlagen

4.1 Overzicht integratie-uitkeringen

Tabel 3 Integratie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)	
Omschrijving	Uitgaven 2020
Voogdij 18+	704.592
Beschermd wonen	1.932.674
Participatie	1.956.682
Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten	9.764
Uitvoeringskosten inburgering	34.405
Wijziging betalingsverloop integratie uitkering 2019	1
Totaal	4.638.118

4.2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen

Tabel 4 Decentralisatie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgaven 2020
Aanpak laaggeletterdheid	5.000
Aanpak lerarentekort G4	4.000
Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren	156
Beeldende kunst en vormgeving	13.500
Bevolkingsdaling	11.245
Bibliotheekmiddelen	1.000
Bodemsanering	51.760
Bonus beschut werk	26.000
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731
Buurtsportcoaches	75.005
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	3.695
Deltaprogramma Ruimtelijke adaptie	4.639
Dialogo Sinterklaasintocht	35
Erfgoed deal	2.205
Experiment gesloten coffeeshopketen	1.500
Faciliteitenbesluit opvangcentra	5.504
Geweld hoort nergens thuis	3.600
Gezond in de stad	22.374
Groeiopgave Almere	7.726
Implementatie traject 5 sociaal domein	310
Jeugd	21.700
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100
Kansen voor alle kinderen	85.000
Kerkenvisies	3.200
Koplopergemeenten clientondersteuning	4.152
Landelijke voorziening vreemdelingen	17.000
LHBTI beleid regenboogsteden	1.273
Maatschappelijke begeleiding	16.865
Maatschappelijke opvang	385.057
Meetsystemen geluidsnet Geilenkirchen	40
Perspectief op werk	35.000
Pilots Logeerszorg	485
Pilots Roma en Sinti	239
Pilots Veranderopgave inburgering (VOI)	4.017
Proeftuinen cultuurprofielen	1.399
Programmabureau Sociaal domein	325
Regionale opgaven	30.170
Scholenprogramma Groningen	3.000
Transformatiefonds Sociaal Domein Jeugd	36.000
Veilige steden	331
Veiligheidshuizen	7.699
Verhoging taalniveau statushouders	20.000
Versterken lokale werkgelegenheid Groningen (1000 banenplan)	1.300
Versterking arbeidsmarktregio's	2.692
Voorkomen van schulden en bestrijding van armoede	22.225
Voorschoolse voorziening peuters	30.000
Vrouwenopvang	159.531
VTH-taken	46.700
Vuelta 2020	1.500
Wijziging betalingsverloop decentralisatie uitkering 2019	51.859
Totaal	1.237.844